

1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON MARITIME LAW
„MODERN CHALLENGES OF MARINE NAVIGATION“
ICML Split – Croatia, 29-30 September 2016

Dr. sc. Vesna Skorupan Wolff

Doc. dr. Adriana V. Padovan

Jadranski zavod

Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

**SMJERNICE ZA PRAVILAN ODABIR STVARNO NADLEŽNOG
SUDA U SPOROVIMA IZ UGOVORA O VEZU I ZAKONSKI
PRIJEDLOZI DE LEGE FERENDA**

Ovaj rad je rezultat istraživanja u okviru znanstvenoistraživačkog projekta
Jadranskog zavoda HAZU

*Razvoj suvremenog pravnog i osigurateljnog režima za
hrvatske marine unapređenje konkurentnosti, sigurnosti,
sigurnosne zaštite i zaštite morskog okoliša*

www.delicromar.hazu.hr

Projekt financira Hrvatska zaklada za znanost

UVOD

- Prema legislativi i judikaturi sporovi iz ugovora o vezu ulaze u više jurisdikcija (stvarna nadležnost trgovačkih i općinskih sudova)
- Sudska praksa nije ujednačena i jedinstvena; česti su sukobi stvarne nadležnosti
- Negativne posljedice: utjecaj na efikasnost i ekonomičnost sudskog postupka, prolongacija sudskog postupka, opterećuje se više sudova (općinski, trgovački, VSRH), pravna nesigurnost prilikom izbora stvarno nadležnog suda...
- Negativan utjecaj na poslovanje luka nautičkog turizma
- Strateški interes RH je razvoj nautičkog turizma, a RH bilježi porast nautičkog turizma, stoga intenzivnu gospodarsku aktivnost u nautičkom turizmu treba pratiti adekvatna pravna nadgradnja koja uključuje i odgovarajuće propise o stvarnoj nadležnosti te ujednačenu i stabilnu sudsku praksu u pogledu pitanja koji sud je stvarno nadležan za sporove iz ugovora o vezu

STVARNA NADLEŽNOST DE LEGE LATA

Trgovački sudovi u parničnom postupku u prvom stupnju sude u:

- **Plovidbenim sporovima :**

- *Spor koji se odnosi na brod*
- *Spor koji se odnosi na plovidbu na moru*
- *Spor na koji se primjenjuje plovidbeno pravo*

(tri komponente kauzalnog kriterija se navode taksativno, krug komponenti se ne može suziti niti proširiti, međutim ne traži se njihovo kumulativno ispunjenje)

- **Sporovima između pravnih osoba**

- *Uključujući sporove između obrtnika i trgovaca pojedinaca, ako se radi o sporu u vezi s njihovom djelatnošću*

Općinski sudovi sude u parničnom postupku u prvom stupnju u:

- **Svim sporovima koji nisu u prvostupanjskoj nadležnosti trgovačkih sudova**

REZULTATI ISTRAŽIVANJA I RASPRAVA O REZULTATIMA ISTRAŽIVANJA

Rezultati istraživanja pokazuju da postoje dvije skupine problema:

1. Prema postojećoj koncepciji i ustroju stvarne nadležnosti sporovi iz ugovora o vezu ulaze u više jurisdikcija (trgovački i općinski sudovi)
2. Nejedinstveno i neujednačeno tumačenje propisa o stvarnoj nadležnosti

Za njihovo prevladavanje potrebna je intervencija na dvije razine:

1. Izmjene i dopune propisa - zakonski prijedlozi *de lege ferenda*
2. Korekcije u sudskom tumačenju – smjernice za pravilan odabir stvarno nadležnog suda

SMJERNICE ZA TUMAČENJE PROPISA

Spor koji se odnosi na brod – komponenta za određivanje nadležnosti

• Brod

- plovni objekt duljine $>$ od 12 m , BT $>$ od 15 ili je ovlašten prevoziti $>$ od 12 putnika (čl. 5. st. 1. t. 6. PZ-a)
- za potrebe stvarne nadležnosti treba široko interpretirati pojam brod – obuhvaća sve plovne objekte koji se prema definicijama PZ-a mogu smatrati brodom

• Jahta

- plovni objekt čija duljina je $>$ od 12 m te koji je pored posade ovlašten prevoziti ne $>$ od 12 putnika (čl. 5. st. 1. t. 20. PZ-a); odredbe PZ-a koje se odnose na brodove primjenjuju se i na jahte čl. 2. st. 1. PZ-a
- sva rekreacijska plovila neovisno o vrsti poriva, osim plovila duljine trupa $<$ od 12 m, npr. gliseri duljine $>$ od 12 m.

SMJERNICE ZA TUMAČENJE PROPISA

Spor koji se odnosi na brod – komponenta za određivanje nadležnosti

Brodica

- Plovni objekt koji nije brod ili jahta čija duljina je $>$ od 2,5 m ili ukupna snaga porivnih strojeva veća od 5 kw
- Brodice ne ulaze u doseg komponente „spor koji se odnosi na brod“
- Izvorna namjera zakonodavca u vrijeme koncipiranja odredbi o stvarnoj nadležnosti je bila isključiti brodice kao mala plovila koja komercijalno nisu značajna i najčešće se gospodarski ne iskorištavaju
- Danas je situacija bitno drugačija, brodice u nautičkom turizmu imaju istu namjenu kao jahte, a u odnosu na njih se sklapaju ugovori istog ili sličnog sadržaja, mogu nastati sporovi velike vrijednosti i pravno složeni sporovi
- *De lege desiderata* - za sve sporove iz ugovora o vezu brodica nadležnost trgovačkih sudova

SMJERNICE ZA TUMAČENJE PROPISA

Spor koji se odnosi na plovidbu na moru – komponenta za određivanje nadležnosti

- U sudskoj praksi vrlo problematična interpretacija ove komponente
- **Plovidba na moru** za potrebe određivanja stvarne nadležnosti obuhvaća:
  - Plovidbu u nautičkom smislu riječi – kretanje objekta morem uz korištenje sile uzgona,
  - Komercijalne aktivnosti vezane uz plovidbu,
  - Pravne odnose u vezi plovidbe,
  - Bitna je funkcionalna povezanost plovidbe i merituma spora
- Svi sporovi iz ugovora o vezu plovila u moru su sporovi koji se odnose na plovidbu na moru (vezivanje, sidrenje, kao i sve pravne aktivnosti)
- Sukobi nadležnosti se mogu izbjeći pravilnim tumačenjem postojećeg propisa (dosega komponente „spor koji se odnosi na plovidbu morem“)

SMJERNICE ZA TUMAČENJE PROPISA

Spor koji se odnosi na plovidbu na moru – komponenta za određivanje nadležnosti

Spor nastao iz ugovora o suhom vezu

- Nije spor koji se odnosi na plovidbu morem
- Za spor u vezi brodice na suhom vezu nadležan je općinski sud
- Takvo rješenje ne odgovara potrebama prakse – nelogičnost postojećeg koncepta stvarne nadležnosti u odnosu na brodice:
  - Ako se na suhom vezu nalaze jedrilica od 12m i jedrilica od 11,90 m u slučaju spora iz ugovora o vezu za jedrilicu od 12 m nadležan je trgovački, a za jedrilicu od 11,90 m općinski sud
  - U slučaju oštećenja plovila za vrijeme vađenja iz mora, porinuća, premještanja na suhi vez i sl. za brodice je nadležan OS, a za jahte TS

PRIJEDLOZI *DE LEGE FERENDA*

- Unatoč pravilnom tumačenju propisa dio sporova iz ugovora o vezu koji se odnose na brodice na vezu „izmiče“ iz nadležnosti trgovačkih sudova
- Potrebne su izmjene zakona koje bi dovele do toga da su trgovački sudovi nadležni za sve sporove iz ugovora o vezu i to neovisno radi li se o brodu, jahti ili brodici te neovisno o tome je li riječ o vezu u moru ili suhom vezu
- Pitanje je nomotehničke prirode u koji propis (ZPP ili PZ) treba intervenirati da bi se postigao taj cilj

PRIJEDLOZI *DE LEGE FERENDA*

Prijedlozi izmjena i dopuna čl. 34. b st. 1. t. 6. ZPP-a

Trgovački sudovi nadležni su u sporovima koji se odnose na ~~brodove~~ plovne objekte i plovidbu na moru i unutarnjim vodama te u sporovima na koje se primjenjuje plovidbeno pravo (plovidbeni sporovi)

Cilj i učinak izmjene zakona:

- Inkluzija brodica u prvu komponentu kauzalnog kriterija „spor koji se odnosi na brod“
- Jasno, izravno i nedvosmisleno izmjena bi dovela do zakonskog rješenja prema kojem bi se odredba čl. 34. b. st. 1. t. 6. ZPP primjenjivala na sve sporove koji se odnose na plovne objekte – brodove, jahte, brodice.

PRIJEDLOZI *DE LEGE FERENDA*

Prijedlozi izmjena i dopuna PZ-a

- čl. 5. st. 1. t. 15. PZ:

Brodica jest plovni objekt namijenjen za plovidbu morem ~~koji nije brod ili jahta~~, čija je duljina veća od 2,5 m, ili ukupna snaga porivnih strojeva veća od 5 kW, bruto tonaža manja od 15, i koji je ovlašten prevoziti najviše 12 putnika. Duljina brodice namijenjene za sport i razonodu ne prelazi 12 m [...].

- čl. 2. st. 1. i st. 2. PZ:

Ako ovim Zakonom nije drugačije određeno, njegove odredbe koje se odnose na brodove primjenjuju se i na jahte i brodice.

Odredbe ovog Zakona koje se odnose na brodove primjenjuju se i na druge pomorske objekte osim jahti i brodica, samo ako je to ovim Zakonom izričito predviđeno.

ZAKLJUČAK

- Potrebna je jedinstvena primjena postojećih propisa - to se prvenstveno odnosi na ekstenzivno tumačenje komponenti kauzalnog kriterija brod i plovidba na moru
- Potrebne su izmjene zakona koje će dovesti do toga da su za sve sporove koji se odnose na ugovore o vezu nadležni trgovački sudovi
- Razlozi i učinak izmjena zakona:
  - Opći pravno politički cilj da o svim sporovima koji imaju pomorskopravni kontekst odlučuju trgovački sudovi
  - Velika važnost brodica u nautičkom turizmu
  - Sporovi koji se odnose na jahte i brodice u praksi su frekventni, a zbog ekspanzije NT i strateškog interesa RH da intenzivno razvija NT očekuje se da će biti sve veći udio ovih sporova u ukupnom broju pomorskih sporova
  - Izostale bi sumnje u tumačenju propisa, izbjegli bi se sukobi stvarne nadležnosti, postigla bi se jedinstvena sudska praksa, osigurala bi se pravna sigurnost stranaka prilikom izbora stvarno nadležnog suda